

Motion till riksdagen

1987/88:Jo511

av Kjell Nordström och Bengt Kindbom (s, c)
om långsiktig förbättring av djurmiljö och
djurhälsa

Vid slutet av 1950-talet ändrades inriktningen på husdjurshållningen till en mer teknikberoende djurhållning. Detta var en följd av en industriinfluerad och starkt sektoriserad rådgivning i de flesta länder, understödda av olika statliga styråtgärder. Starka ekonomiska intressen var också pådrivande. Målsättningen var att genom tekniska, utfodringsmässiga och genetiska åtgärder väsentligt öka avkastningen.

De senaste 25 åren har husdjurshållningen i de flesta länder varit föremål för debatt och i allt högre grad har olika metoder i allt flera länder ifrågasatts därför att de medfört djurhälso- och djurskyddsproblem men även omgivningshygieniska olägenheter. Problemen har orsakats av att nya metoder och teknik har införts i djurskötseln utan att vara anpassade till djurens biologiska behov och krav. De miljöbetingade sjukdomarna har ökat väsentligt. Den ökade avkastningen har inneburit att kraven på djuren, på inhysning och skötsel är högre än tidigare vilket kräver ökade kunskaper om sambandet miljö — djurhälsa — djurhygien.

De förhållanden som ovan redovisats som en internationell företeelse har haft sin motsvarighet också i Sverige. Nya metoder och ny teknik infördes i Sverige under senare delen av 1950-talet. I åtskilliga fall försämrades hygien och tidigare ovanliga sjukdomsproblem började bli allt vanligare. Både djurägare och veterinärer reagerade och 1959 kom en formell begäran till Veterinärhögskolan om att forskning skulle igångsättas för att möjliggöra ett effektivt bekämpande av de nya sjukdomsproblemen. Sådan forskning igångsattes 1960 och förlades till Skara, eftersom denna typ av forskning krävde nära och intim kontakt med praktisk djurhållning. Under 1960-talet lades så vid husdjurshygienavdelningen i Skara den vetenskapliga grund som föranledde regeringen att år 1970 inrätta en personlig professur i husdjurshygien för Ingvar Ekesbo, och placerad vid husdjurshygienavdelningen i Skara. År 1977 omvandlades avdelningen till en självständig institution vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) med ansvar för forskning, undervisning och rådgivning i husdjurshygien, dvs. läran om de faktorer i husdjurens miljö som påverkar deras hälsa. Av institutionerna vid den veterinärmedicinska fakulteten är denna den enda som ligger utanför Uppsala och orsaken är alltså nödvändigheten av större tillgång till många besättningar inom varje djurslag och produktionsinriktning.

Under 1960-talet accelererade den tekniska utvecklingen i djurhållningen och hänsyn till biologiska krav snarast avtog. Detta blev anledningen till att det i början av 1970-talet i en särskild djurkungörelse infördes krav på att ny teknik, som skulle kunna innebära risker för djurhälsa och djurskydd, skulle utvärderas innan den fick tas i allmänt bruk. Detta fick i sin tur som följd att riksdagen beslutade att en försöksavdelning för att möjliggöra sådan prövning och utvärdering av ny teknik skulle inrättas i Skara. Avsikten var att försöksavdelningen skulle utgöra ett instrument för statliga myndigheter, främst lantbruksstyrelsen (LBS), men också för företag och enskilda. Så har också skett. De forskningsresultat som genomförts vid husdjurshygieninstitutionen i Skara har snabbt tillämpats av djurägarna.

Förprövningskravet i djurstallkungörelsen för ny teknik i djurhållningen slopades 1982. Efter detta har från LBS begärda uppdrag om att få utvärderingar utförda av försöksavdelningen minskat.

Den nu föreslagna djurskyddslagen innebär stora möjligheter att återgå till en inriktning på djurhållningen där miljön anpassas till djurens behov. En sådan strategi medför mindre risk för miljöbetingade djursjukdomar vilket i sin tur betyder ökad välfärd för djuren och mindre förluster för djurägarna. Härtill kommer att konsumenterna får en större möjlighet att lita på att djurhållningen i högre grad sker under etiska, korrekta former.

Detta förutsätter emellertid inte endast att djurägare och djurskötare i än högre grad prioriterar djurens välfärd i sin dagliga gärning. Det förutsätter också att myndigheter, som har att ta beslut som har konsekvenser för djurhälsa och djurskydd, tar hänsyn och prioriterar dessa så att ej bestämmelser utfärdas eller beslut tas som får negativa konsekvenser för djurhälsa och djurskydd. Regeringen bör därför på lämpligt sätt göra myndigheter uppmärksamma på att sådan prioritering bör ske.

En annan förutsättning är att den framtida djurhållningen kan utformas på ett sådant sätt att djurhälsan främjas. Detta förutsätter att en kontinuitet kan garanteras den husdjurshygieniska forskningen i Sverige. För närvarande finns en professur i husdjurshygien vid SLU personlig för Ingvar Ekesbo. För att garantera en kontinuitet i den för den framtida husdjurshygieniska forskningen är det nödvändigt att omvandla denna professur till en permanent professur i "husdjurshygien jämte djurskydd för lantbrukets husdjur". Även om det finns anledning att påpeka att varje professur vid veterinärmedicinska fakulteten bör vara ansvarig för djurskyddsfrågor inom sitt specialområde så finns det dock starka skäl för att då det gäller lantbrukets husdjur fästa ett särskilt ansvar vid den för djurmiljö — djurhälsa direkt ansvariga disciplinen, nämligen husdjurshygien. För detta talar icke blott att med ämnet husdjurshygien är förenat kravet på en helhetssyn på alla miljöfaktorer som påverkar djurhälsan utan även att vid institutionen finns landets enda husdjursetologiska avdelning.

För att den nu föreslagna djurskyddslagens krav på att ny teknik prövas från djurhälso- och djurskyddssynpunkt innan den tas i allmänt bruk skall kunna uppfyllas måste utvärderingen bli korrekt genomförd av kompetent, välutbildad och erfaren vetenskaplig personal. Institutionen i Skara uppfyller högt ställda krav på gedigen vetenskaplig veterinärmedicinsk kompetens inom husdjurshygienens område, dvs. vetenskapen om sambandet mil-

jö - djurhälsa och har dessutom ett brett internationellt kontaktnät inom området. Därutöver finns ett nära samarbete med vetenskapligt högt kvalificerad etologisk forskning.

Mot. 1987/88
Jo511

För att säkerställa att förprovning och utvärdering av ny teknik sker i enlighet med internationellt accepterad vetenskaplig metodik är det angeläget att denna sker vid den av riksdagen för detta ändamål särskilt inrättade försöksavdelningen vid SLU:s institution för husdjurshygien. Riksdagen bör göra ett uttalande med denna innebörd.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om myndigheters beslut som har konsekvenser för djurhälsa och djurskydd,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om omvandling av personlig professur till permanent professur vid SLU:s institution för husdjurshygien i Skara samt
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att bedriva förprovning och utvärdering av ny teknik vid SLU:s institution för husdjurshygien i Skara.

Stockholm den 20 januari 1988

Kjell Nordström (s)

Bengt Kindbom (c)